

Koliko je održivo vaše vino?

Naslov originala: How sustainable is your wine?

Izvor: <https://www.decanter.com/>

Slike: <https://keyassets.timeincuk.net/>

Objavljeno: 17.03.2019. by Rupert Joy

Prevod: Dragutin Mijatović

Ekološki uticaj na proizvodnju vina je veći nego što mislite, i globalni je razlog za zabrinutost. *Rupert Joy* istražuje problem i razmatra mjere koje se poduzimaju za pronalaženje trajnijeg rješenja.

Autor: Karsten Würth (Unsplash)

Kako se ljudska populacija povećava, promjene u korištenju zemljišta uništavaju prirodna staništa svijeta. Široko rasprostranjeno prskanje pesticidima okrivljeno je za urušavanje broja insekata i ptica, dok intenzivna upotreba herbicida i fungicida kontaminira podzemne vode i degradira tlo, čineći ga zavisnim od đubriva.

Sa sve većim dokazima da poljoprivreda doprinosi gubitku biološke raznolikosti bez presedana, koncepti upravljanja okolišem i „regenerativne poljoprivrede“ dobijaju na snazi. Istraživanja pokazuju da su korisni insekti, kao što su pčele i pauzi, i ptice i slijepi miševi koji se hrane insektima, brojniji i raznovrsniji na netretiranom zemljištu nego na zemljištu koje je prskano hemikalijama, i da se tla koja se vode održavo imaju više organske materije mikrobiološki su bogatija. Ljubiteljima vina bi moglo biti oprošteno ako se pretpostavi da, za razliku od intenzivne poljoprivrede, proizvodnja vina ima mali uticaj na svijet prirode. Stvarnost je prilično drugačija. Većina vinograda su monokulture koje se u velikoj mjeri oslanjaju na preventivno prskanje pesticidima (herbicidi, fungicidi, insekticidi) kako bi se širenje bolesti i štetočina zaustavilo.

"U davna vremena," objašnjava profesor *Steve Wratten* sa Novozelandskog univerziteta Linkoln, većina proizvođača vina više je izlazila u svoje vinograde da vide šta je lozi potrebno i kada. Sada postoji tendencija da se profilaktički prska, stvarajući otpornost loze i tako utičući i na ljudsko zdravlje i na okolinu.

Zeleno putovanje (Going green)

Svijest o šteti koju pretjerana upotreba hemijskih tretmana u vinogradarstvu može učiniti, proširila se otkako je francuski biolog *Claude Bourguignon* 1988. godine proglasio da je tlo vinograda Burgundije "mrtvo". Sve veći broj proizvođača vina sada tvrdi da prati organske ili biodinamičke prakse. Danas se rijetko može naći francuski vinogradar koji ne prati *lutte raisonnée* ("razumnu borbu", što znači mjerenje upotrebe pesticida). Mnogo toga se, naravno, tiče promovisanja zelene slike. Osim moralnih i zdravstvenih argumenata za održiv pristup, postoje i marketinški podsticaji za proizvođače da prikazuju svoja vina kao čisti proizvod zemlje, bez hemikalija. "Milenijumci su više zainteresovani od svojih roditelja u autentičnosti", kaže *Liam Steevenson* MW iz Global Wine Solutions. „Potrošači sve više žele da znaju kako se proizvode vina.“ Prema *Ed Robinsonu*, kupcu Co-op Fairtrade vina: „Ljudi koji kupuju vino od nas očekuju da budemo etički izvorni, pošteno da trgujemo i da budemo ljubazni prema okolini.“

Proizvođači vina svoje filozofije opisuju kao ne-intervencionista "non-interventionist". Međutim, javna je tajna da, s obzirom na osjetljivost sorti *Vitis vinifera* na bolesti, uzgoj zdravog grožđa zahtijeva intervenciju.

Francuska je jedna od država najvećih korisnika pesticida u Evropi. Vinogradi Francuske pokrivaju oko 3% poljoprivrednog zemljišta, ali čine čak 20% upotrebe pesticida. Francuski uzgajivači su daleko od toga. Hiljade tona pesticida koristi se u kalifornijskim vinogradima svake godine, više nego u bilo kom drugom sektoru poljoprivrede. Zabrinutost je porasla u oba regiona da upotreba pesticida kao što je herbicid glifosat, koji je povezan sa rakom, izlaže riziku ne samo radnike u vinogradima, već i djecu u školama u blizini vinograda.

Bez obzira da li vjerujete u konvencionalne, organske ili biodinamičke metode - i često se tvrdi da „organski“ tretmani kao što su bakar ili sumpor štete sredini više od sintetičkih sredstava - širom svijeta raste pritisak da se vinogradarstvo učini održivijim. U Francuskoj, *Laurent Brault* iz **Vignerons Indépendants de France** objašnjava: "Ekološke organizacije kao što su **Greenpeace** i **France Nature Environnement** uspješno su poslale poruku da ako danas ne djelujemo, morat ćemo sutra vratiti dug naše degradirane sredine."

Suočena sa zabrinutošću zbog uticaja hemijskih sredstava, francuska vlada se zalaže za hitnu akciju i uvela je novi strogi nivo ekološke sertifikacije: **Haute Valeur Environnementale** (HVE). Cilj je da 50% vinogradara bude certificirano za HVE do 2025. godine, uz 50% smanjenje hemijskih sredstava za prskanje. **Conseil des Vins de St-Emilion** je nedavno odlučio da svi proizvođači koji žele da koriste AOP (Appellation d'origine protégée-zaštićeno geografsko porijeklo) regije moraju imati certifikat HVE do 2023. godine.

Održive inicijative

Promjena se odvija i na drugim mjestima. *Richard Leask* iz Južne Australije, koji je dobio Nuffield stipendiju za istraživanje regenerativne proizvodnje vina, kaže: „Sve češće vidimo napredak prema održivijim i manje hemijski pouzdanim sistemima u Australiji i na međunarodnom planu.“

Prema *Allison Jordan*, izvršnom direktoru Kalifornijskog održivog vinogradarskog saveza (California Sustainable Winegrowing Alliance-CSWA), većina kalifornijskih vinogradara prihvata strategije za očuvanje prirode. „Održivost je nova norma“, dodaje ona. Skoro četvrtina vinograda u državi je potvrđena kao održiva.

Sonoma je posvećena da postane prva 100% održiva vinska regija u SAD-u 2019. godine. Oregon ima i svoju šemu Certified Sustainable Wine (OCSW).

Na Novom Zelandu, skoro svaki proizvođač vina sada ima certifikat o održivom vinogradarstvu, što zahtijeva pridržavanje standarda u biodiverzitetu, zdravlju tla, korištenju vode, kvalitetu vazduha, korištenju energije i hemikalija. Tohu Wines (Marlborough) šire zgnječene školjke dagnji u vinogradu kako bi se smanjila upotrebu herbicida i posadili su domaće grmlje kako bi postakli povratak izvornih ptica kao što su Scaup ronilačke patke. „Kao porodični biznis u vlasništvu Maori, mi smo ovdje dugoročno, što znači da moramo da vodimo brigu o našoj zemlji i vodi“, kaže glavni vinar *Bruce Taylor*.

Prema riječima profesora *Yerko Moreno* sa Univerziteta Talca, koji je stvorio Nacionalni kodeks održivosti čileanske industrije vina, 75% čileanskih proizvođača je certificirano održivo. Proizvođači moraju ispunjavati zahtjeve u pogledu upravljanja vinogradima, procesima proizvodnje vina i društvene odgovornosti. „Ljudi su ključni za ovo“, kaže *Moreno*. A Kao konsultant, ohrabrujem proizvođače da pravilno obuče svoje radnike, tako da oni prihvate nove ideje i razumiju zašto je održivost važna.

Ekosistemi

Širom svijeta, proizvođači sve više koriste holistički pristup koji posmatra čitavu sredinu u kojoj postoje njihovi vinogradi. Cilj je ponovno uspostaviti prirodnu ravnotežu podržavanjem biodiverziteta i ograničavanjem hemijske intervencije. Mjere uključuju izdvajanje posebnih područja kao prirodnih staništa i stvaranje „koridora za divlje životinje“, sjetve „postranim usjeva“ kako bi se smanjila potreba za herbicidima, koristeći organski malč za ograničavanje upotrebe fungicida; uvođenje „biokontrolnih“ biljaka koje privlače korisne grabežljive insekte da se hrane štetočinama vinove loze; ili zamjena pesticida prirodnim feromonskim zamkama koje seksualno zbunjuju, ali ne ubijaju određene štetočine kao što su moljci čije larve napadaju vinovu lozu

Duorum vinogradi u regionu Douro u Portugalu nalaze se u Specijalnoj zoni zaštite (Special Protection Area-SPA) koja je određena Direktivom Evropske unije o očuvanju divljih ptica. Oni nude stanište za ptice, uključujući i kritično ugroženu crnu pticu (Wild Birds), nekada tako čestu videnu u vinogradima Douro, da je dobila nadimak „Port wine bird“. Duorum je izradio plan konzervacije crnog brašna i minimizirao upotrebu hemikalija. "Čuvajući prirodne plantaže stabala maslina i badema i žitarice između vinograda, promoviramo staništa za stotine vrsta insekata, uključujući i neke predatore štetočina vinove loze", kaže *João Perry Vidal*, jedan od tri vinara koji vode projekat, kao i *João Portugal Ramos* i *José Maria Soares Franco*.

Carlos de Jesus iz područja Amorim, najvećeg svjetskog proizvođača plutenih čepova, naglašava da pluta također ima ulogu očuvanja, podržavajući ekosistem portugalskih šuma pluta. "Postoji nekoliko drugih primjera proizvoda gdje je ravnoteža ljudi, planete i profita tako jaka", komentira on.

Saradničko vinogradarstvo

U stvarnosti, održiviji pristup znači smanjenje hemijskih sredstava, a ne njihovo potpuno iskorjenjivanje. Kao što, dr *Jamie Goode*, koautor knjige *Autentično vino: Prema prirodnom i održivom vinarstvu (Authentic Wine: Toward Natural and Sustainable Winemaking)*, kaže: „Potrebno je oprskati grožđe hemikalijama bez obzira na vaš pristup, čak i organske i biodinamičke prirode.“ Ali precizno vinogradarstvo pomaže u smanjenju fungicida, dok „terensko izviđanje“, biokontrola i feromonske zamke ograničavaju potrebu za pesticidima. Neki francuski uzgajivači isprobavaju eksperimentalne nove sorte grožđa, kao što je sorta **Artaban**, koje su otporne na plijesan i oidijum.

„Sistemi sa kojima se suočavamo u vinogradima su mnogo složeniji nego što smo spremni da shvatimo“, kaže *Goode*. Ako primjenjujemo hemijske intervencije, one mogu imati efekte koji su nepredvidive. Moramo da vidimo vinograde kao cijele agrosisteme. *Brault* se slaže: ali treba nam promjena paradigme. Umjesto da se borimo protiv prirode sve vrijeme, moramo se fokusirati na saradničko vinogradarstvo - koje okružuje vinovu lozu sa ekosistemom koji ga održava zdravim. To ne znači da sa vremena na vrijeme nećete koristiti sredstva, ali ako se vaš vinograd održivo vodi, možda ih nećete koristiti dobrih godina.

Težak je prelazak na održivije metode. Ne postoje „jednostavna rješenja za sve“: biokontrola koje privlače korisne insekte na jednom mjestu mogu privući štetočine u drugom; vinogradi u vlažnim područjima više zavise od fungicida nego od suvih regija. *Moreno* kaže da održive metode imaju tendenciju da budu više radno intenzivne i donose niže nego konvencionalno vinogradarstvo, tako da su cijene vina veće. Ekonomska održivost je ključni aspekt održivog vinogradarstva. Svaki održivi uzgajivač koji prestaje sa biznisom je jedan manje zaštitnik životne sredine, napominje on.

Neki tvrde da je isplativije proizvoditi “održivo vino”. "Brzo se krećemo prema situaciji u kojoj nije samo ekološki prihvatljiva praksa, nego je i finansijski bolja", kaže *Paul Donaldson* iz Pegasus Baya na Novom Zelandu. *Brault* se slaže: „Skuplje prskanje i rad na zemljištu je skuplje od upravljanja postranim usjevima.“ Na kraju, nemamo mnogo izbora. *Miguel Torres*, koji je vlasnik vinograda u Španiji, Čileu i Kaliforniji, smatra da, ako ne preduzmemo hitne mjere, svijet i vinogradarstvo će krenuti prema velikim problemima, jer tla postaju sve sterilnija i vinogradarstvo manje održivo.

Donaldson nasljeđe Māori uključuje tradiciju "kaitiakitanga" ili čuvanje prirodnog svijeta. Filozofija njegovog plemena je *ō Mō tātou, ō, mō kā uri ri muri ake nei* ('Za nas i našu djecu poslije nas'). On smatra da je čuvanje prirodnog svijeta samo zdrav razum. "Nema smisla imati mono-generacijsko gledište", kaže on.

Kao što *Goode* kaže: "Ako vaša praksa u vinogradu nije održiva, onda očekujete da nova generacija pokupi vašu grešku - a to nije u redu."

Zelena Waipara (Greening Waipara)

2005. godine, *Steve Wratten*, profesor ekologije na novozelandskom univerzitetu Lincoln, počeo je raditi sa četiri proizvođača vina u **Waipara Valley** na projektu Greening Waipara. Ova pionirska inicijativa za bio-kontrolu traži načine za obnovu „funkcionalnog biodiverziteta“ u regionu koji je izgubio veći dio svog prirodnog staništa. Drveće, žbunje i

postrani usjevi su stalni u vinogradima kako bi se privukli korisni insekti i suzbili korovi; stvorena su vlažna staništa, koristeći biljke za filtriranje otpadne vode iz vinograda. U projekat je uključeno više od 50 vinograda, od kojih su neki sa stazama biodiverziteta za posjetioce.

Program pokazuje da unapređenje biodiverziteta u vinogradima poboljšava prirodnu kontrolu štetočina i plodnost tla. Jačanje biokontrole i smanjenje oslanjanja na pesticide omogućava uzgajivačima da regenerišu prirodna staništa, uštede novac, poboljšaju održivost svojih vina i povećaju turizam. „Gajenjem biljaka, između redova vinove loze, kao što je heljda, koja privlači parazitske osice koje ubijaju gusjenice u lišću, uzgajivači smatraju da prskanje pesticidima više nije ekonomično“, objašnjava *Wratten*.

Na isti način, organski malč povećava biološku aktivnost u tlu i ograničava botrytis infekciju u vinogradu, čineći fungicide nepotrebnim.